מטות־מסעי

א. שוין געדענקט פיל מאל וועגן דעם וואס דער של"ה [1] זאגט, אז די פרשיות התורה האבן א שייכות צו דעם זמן בשנה וועז זיי ווערן געלייענט און געלערנט. ומובן, אז אזוי אויך בנוגע פ' מטות ומסעי, וואס זייער קביעות איז שטענדיק אין די בין המצרים, אז זיי האבן א שייכות מיוחדת צום תוכן פון בין המצרים [2].

בפשטות זעט זיך אן זייער שייכות צו בין המצרים בכמה פרטים [3]:

אין פ' מטות [4] דערמאנט משה די בני גד און בני ראובן דעם חטא המרגלים, צוליב וועלכן די אידן זיינען פארבליבן אין מדבר מ' שנה, וואס איז בדוגמא צום פארהאלטן זיך אין גלות (וואס התחלתו איז בין המצרים) [5]: אין אנפאנג פון מסעי ווערט דערציילט וועגן די מסעות, וואס ווי ער זאגט אין מדרש [6] „א"ל הקב"ה (ל)משה מנה להם כל המקומות היכן הכעיסוני (לכך נאמר אלה מסעי בנ"י)" — די סיבה פון בין המצרים און גלות [7]. און ווייטער אין דער סדרה רעדט זיך וועגן ערי מקלט [8], דער ענין הגלות וואס קומט צוליב הורג נפש בשגגה [9].

אדער ווי דער של"ה [10] איז עס מבאר, אז די ענינים וועגן וועלכע ס'רעדט זיך בפ' מטות — דער חטא פון נדרים [11] (און שבועה) וואס איז פוגם בנשמה, און

---

1) חלק תושב"כ ר"פ וישב (רצז, א).

2) ראה של"ה שם ריש פרשתנו (שסו, א) „פרשיות שלשה אלה מטות ומסעי ודברים הם תמיד בשבתות שבין המצרים ע"כ בדיבור א' כו'", וע"ש ע"ב ואילך. וראה לקו"ש ח"ט ע' 61 הערה 3 (וראה גם הערה 4 שם) — דהשייכות נרמזת גם בלשון הטור או"ח סתכ"ח.

3) גם מודגשת השייכות דפ' פינחס (שקורין בבין המצרים ברוב השנים, כדלקמן בפנים) ומטות שבהן מדובר שמשה מתי ויהושע מכניס את ישראל לא"י (פינחס כז, יז ואילך. מטות לא, ב ואילך ובפרש"י) — והרי זה הי' סיבת החורבן והגלות, כי אם משה הי' מכניסן לא"י לא הי' נחרב ביהמ"ק לעולם ולא הי' עוד גלות ושעבוד מלכיות (שעה"ת (לאדהאמ"צ) ח"ב חינוך בתחילתו. אוה"ת ואתחנן ע' סה. צג ואילך. וש"נ).

4) לב, ח ואילך.

---

5) ועוד ועיקר: „בתשעה באב נגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ (בסיבת המרגלים) כו' ויבכו העם כו' א"ל הקב"ה אתם בכיתם בכי' של חנם ואני קובע לכם בכי' לדורות" וזה היתה הסיבה לזה שתשעה באב „חרב הבית בראשונה כו' ובשני' דתניא מגלגלין כו' חובה ליום חייב" (תענית כט, א). שהי' „יום חייב" מצד הבכי' של המרגלים.

6) תנחומא מסעי ג. במדב"ר פכ"ג, ג.

7) ובפרט בפנימיות הענינים — ראה באורוכה לקמן ע' 393 (ס"ה וס"ז) ואילך (וש"נ). וראה לקמן הערה 16.

8) לה, יא ואילך (וראה שם, ואו).

9) וכן כללות ענין החורבן והגלות הוא מפני חטאינו שענינו „שפיכת דם וחיות אדם דקדושה באדם דקליפה" (לקו"ת במדבר יג, ג. ובכ"מ), ולאידך הגלות הוא גם כפרה — דוגמת ערי מקלט (מכות ב, ב. ועוד).

10) שם שסו, ב.

11) וע"פ פנימיות הענינים, הצורך בענין הנדרים — אף שאיתא בירושלמי (נדרים פ"ט ה"א) „דייך מה שאסרה לך התורה" — הוא מחמת ירידת האדם (ראה לקו"ת מטות פד, סע"ב. ובכ"מ), ע"ד הגזירות וסייגים שנתוספו לאחר החורבן (בית ראשון) דוקא (ראה לקו"ש ח"ד ע' 1076).

---

*) ולהעיר ממרז"ל (ר"ה יח, ב) „שקולה מיתתן של צדיקים כשריפת בית אלקינו". קשה לפני הקב"ה יותר כו' מחורבן בית המקדש" (איכ"ר א, ט). ובנוגע לפ' מסעי — הרי שם (לג, לח־ט) הוא עיקר מקום הסיפור דמיתת אהרן — ראה לקו"ש ח"ח ע' 198. וראה כלי יקר שם, מט. לקמן ע' 411.

דער חטא פון רציחה (וואס איז פוגם בגוף), וואס רעדט זיך אין פ׳ מסעי — האבן גורם געווען דעם חורבן פון די בתי מקדשות, ווי ער איז דאס מבאר בארוכה[12].

וי״ל, אז די שייכות פון די פרשיות צו בין המצרים איז ניט (נאר) אין דעם ענין הגלות וואס איז אין זיי מרומז, נאר (אדרבה), אין דער נתינת כח אויף דער עבודה אין בין המצרים*[12] צו ארויס־גיין פון גלות[13].

דער ביאור בזה: אזוי ווי דאס איז כפשוטו, אז אלע דיני אבלות פון די בין המצרים טעג זיינען כלל ניטא בשבת — ס׳איז דאך אין עצב בה[14] און, אדרבה, מצוה לענגו[15] וכו׳ — וואס פון דעם זעט מען אז „שבת״ איז אן ענין וואו עס „רירט״ ניט אן די זאך פון בין המצרים — אזוי, און נאכמער, איז עס בפנימיות הענינים, ווי דער צ״צ איז מבאר[16], אז די שבתות פון בין המצרים זיינען אין דער בחי׳ פון „מקדים רפואה למכה״, זיי זיינען א הקדמת רפואה אויף די ענינים פון בין המצרים[17].

ועד״ז איז פארשטאנדיק — ובמכש״כ — בנוגע די פרשיות התורה וועלכע מ׳לייענט אין דעם זמן, ווארום וויבאלד אז „ציון[18] במשפט תפדה ושבי׳ בצדקה״, וואס „משפט״ דא מיינט דעם ענין פון תורה[19], איז מובן אז די פרשיות התורה וואס מ׳לייענט און מ׳לערנט אין דעם זמן זיינען אז ענין פון „(מקדים) רפואה״[20] צו דער „מכה״ פון גלות. ד.ה. א הוראה ונתינת כח אויף דער עבודה פון בין המצרים, וועלכע ברייננגט דעם יהי׳ גו׳ לששון ולשמחה ולמועדים טובים*[20].

ב. וויבאלד אז אלע עניני התורה זיינען בתכלית הדיוק (ובמכ״ש פון עניני העולם, וואו יעדער זאך איז בהשגחה פרטית) איז מובן, אז בשעת די קביעות איז באופן (ווי היינטיקס יאר) אז פ׳ מטות און מסעי זיינען מחוברות, איז דא בזה א הוראה און נתינת כח מיוחדות אין דער עבודה פון בין המצרים.

דער ענין כפשוטו: אין די יארן ווען מטות ומסעי זיינען נפרדות ווערן אין די בין המצרים געלייענט און געלערנט

---

12) וראה גם במס׳ תענית שלו דרוש לפ׳ מטו״מ (רז, סע״א ואילך).

*12) להעיר מהמבואר בכ״מ דגאולה בתוס׳ א׳ — גאולה (ויק״ר ס״פ לב. לקו״ת בהעלותך לה, ג. ועוד).

13) להעיר שגם כפשוטו: בפרשיות אלו (פינחס מטות ומסעי) מדובר ע״ד חלוקת הארץ (פינחס כו, נג ואילך. מסעי לד, יז ואילך) ירושת הארץ, גבולות הארץ (מסעי לג, נא ואילך), כבוש הארץ, „נחלץ חושים גו״ (מטות לב, יז ואילך).

14) וגם תשעה באב שחל בשבת אוכל בשר ושותה יין בסעודה המפסקת ומעלה על שולחנו ואפילו כסעודת שלמה בעת מלכותו — שו״ע או״ח סתקנ״ב ס״י. ובמג״א שם סקי״ג.

15) טאו״ח (ושו״ע אדה״ז) סרמ״ב ובנ״כ השו״ע. וש״נ.

16) ראה אוה״ת נ״ך ח״ב ע׳ א׳צז: ג׳ שבועות בין המצרים בזמן כמו מדבר במקום ומקדים רפואה ג׳ שבתות שבהן. ובכל שבת ז׳ שבתות • נמצא ו׳ שבתות הוא „וא״ו״, „ז״ הוא ז׳ ימי השבוע (שבכל ימי השבוע מאיר מב׳ שבתות שבכל שבת).

•) ואולי צ״ל „ב׳ שבתות״ (וכבלקו״ת בהר מב, א). ועפ״ז „ו׳ פעמים״ היינו ב׳ שבתות בכל הג׳ פעמים ז׳ ע״ז מכניעים המדבר מ״ב כו׳ (היינו: המ״ב מסעות במדבר, כבלקו״ת ר״פ מסעי).

17) ראה בהנ״ל לקו״ש ח״ד ע׳ 1090 ואילך. וש״נ.

18) ישעי׳ א, כז.

19) לקו״ת דברים א, סע״ב ואילך.

20) ראה איכ״ר א, כג: הקדים ישעי׳ ורפאן.

*20) זכרי׳ ח, יט.

בלויז דריי סדרות (מטות מסעי און דברים); בשעת אבער מטות ומסעי זיינען מחוברות קומט צו אין די בין המצרים־וואכן נאר א פרשה אין תורה — פ׳ פינחס; און אין געוויסע קביעות׳ן (ווי בשנה זו) אויך פ׳ בלק (וואס מען לייענט אין טאג פון י״ז בתמוז, דער ערשטער טאג פון בין המצרים).

און וויבאלד אז אין דעם זמן קומט צו א ריבוי בתורה, איז פארשטאנדיק אז מען האט דורכדעם אויך א גרעסערע און שטארקערע נתינת כח אויף צו „מרפא״ זיין (ובאופן דמקדים רפואה) די עניני בין המצרים.

עס איז אויך א דבר המובן, אז די נתינת כח איז פארבונדן ניט נאר מיט דעם ריבוי בתורה, נאר אויך מיטן חיבור פון די הוראות פון דעם תוכן פון די פרשיות מטות און מסעי [21] (מצד זייער שייכות מיוחדת צו דעם זמן, כנ״ל).

ג. וועט מען דאס פארשטיין בהקדם הביאור, אז דאס וואס אין געוויסע שבתים זיינען צוויי סדרות מחוברות, מיינט עס ניט אז מען לייענט אין שבת צוויי סדרות, נאר זייער התחברות איז באופן אז זיי ווערן איין סדרה [22]. און ווי ס׳איז מוכח דערפון, וואס מ׳לייענט ניט יעדע סדרה באזונדער, אין אן אנדער זמן בשבת [23]; נאכמער: בשעת מ׳לייענט זיי צוזאמען, איז די חלוקת הקריאה אויף שבעה קרואים (ועד״ז אין חלוקת הפרשיות צוליבן לימוד פון שיעורי חת״ת במשך השבוע) אויך ניט אין אן אופן וואס איז קענטיק א צעטיי־לונג צווישן זיי — פיר קרואים און פרשיות אין דער ערשטער סדרה און דריי אין דער צווייטער, וכיו״ב [24] — נאר מ׳לייענט און מ׳לערנט — אלס רביעי — דעם סיום פון ערשטער סדרה צוזאמען מיט דער התחלה פון צוויי־טער [25], און די ברכות לפני׳ ולאחרי׳ ווערן געמאכט אויף פסוקים פון ביידע סדרות צוזאמען [26].

---

21) וכן בנוגע לפ׳ פינחס ובלק — ראה לקמן בפנים ס״ח־ט. סי״א־ב.

22) ראה תשובות מהר״ם מינץ סי׳ פה בפ׳ מחוברות: הוי כמו חד סידרא לאותו שבת. וראה להלן שם. ולהעיר ממנהג ישראל (שתורה הוא) דקורין לב׳ סדרות מחוברות „פרשת ...״ (ולא „פרשיות ...״).

23) להעיר מדגול מרבבה לאו״ח סי׳ קלה ס״ב „כי כל יום השבת הוא זמן קריאה״. והחיד״א בשו״ת חיים שאל ח״ב סי׳ ט״ז פליג. וראה שערי אפרים שער ז׳ בסופו ובפת״ש שם סקל״א בסופו, חילוק בין לפני מנחה ולאחר מנחה. ובאוה״ח לזח״ב (רו, ב) ד״ה והרח״ו בסופו. ולהעיר מס׳ ברכת הבית שער מד, סי״ב, דאם היו ב׳ סדרות מחוברין ולא קראו רק אחד מהם אם נזכרו קודם שיצאו מביהכנ״ס אף לאחר שהתפללו מוסף חוזר וקורא כל הסדרה בברכה לפני׳ ולאחרי׳ כו׳.

24) כן הוא מנהג תימן (נעתק בכתר תורה תאג׳. ירושלים תשכ״ד). אבל המנהג בכ״מ (ראה הערה הבאה) שרביעי מחבר שתי הפרשיות.

[ועפמ״ש במג״א או״ח סי׳ רפב סקט״ז בסופו (ובלבושי שרד שם) ס״ל להלבוש שם ס״ד שאין א׳ צריך לחבר שתי הסדרות. וראה גם מנחת אלעזר קונטרס שירי מנחה לסי׳ סו. אבל באלי׳ רבה או״ח שם סק״ט כתב דגם הלבוש ס״ל דא׳ יחבר הסדרות „והשגת המ״א בזה הוא לחנם״. וראה מחזיק ברכה להחיד״א או״ח שם אות ז׳ ואילך].

25) תשובות מהר״ם מינץ שם (חלקה הובא במג״א סקל״ה סק״ד). שו״ת דבר שמואל סי׳ פו. מג״א או״ח סי׳ רפ״ב סוסקט״ז. פמ״ג (משב״ז) ר״ס רפב. שערי אפרים שם סכ״א. ערוך השולחן שם סי״ב.

26) ויתירה מזה: כולהו ז׳ גברי כחד חשיבי • דהא בזמן התלמוד •• הראשון מברך לפני׳ והאחרון לאחרי׳ (מג״א או״ח ר״ס רפב. וראה שו״ע אדה״ז שם ס״ג) — הרי נמצא שהי׳ ברכה אחת לב׳ הפרשיות.

•) וראה אוה״ח לזהר (שמפרש המג״א) שם ד״ה ורזא.

••) כ״ה במג״א. ולהלן במג״א שם סק״א „גם בזמן התלמוד הי׳ כ״א מברך״. אבל בשו״ע אדה״ז שם „בזמן חכמי המשנה שלא היו כל העולים כו׳

לכאורה, ווי‌באלד אז בעצם זיינען זיי באזונדערע סדרות, ווי דאס איז מודגש אין דער קביעות בכמה שנים וועו זיי זיינען נפרדות — האט מען דאך גע־דארפט מאכן צוויישן זיי א פאנאנדער־טייל, עכ״פ אין קריאת הפרשיות, אויך וועו זיי זיינען צוזאמען[27] ?

פון דעם גופא איז מוכח, אז וועו די פרשיות זיינען מחוברות ווערן זיי דע־מאלט איין סדרה. ד.ה. כאטש אז יעדע פון זיי האט איר באזונדער ענין ותוכן[27], ווארום די תורה איז דאך איינגעטיילט אין ג״ן סדרים[28], פונדעסטוועגן, בשעת ס׳קומט די קביעות וועו מ׳לייענט זיי צוזאמען, ווערן זיי נתחבר אלס איין פרשה[29].

דארף מען פארשטיין בעניננו: לכ־אורה האבן פ׳ מטות אוך מסעי קיין שייכות ניט צווישן זיך[30] — ניט ווי א צאל אנדערע פרשיות התורה ביי ווועלכע איין פרשה קומט בהמשך, אין זמן אדער אין תוכן, צו דער פריער־דיקער פרשה[31]: פ׳ מטות רעדט ווועגן די ציווים ומאורעות וואס זיינען אנגע־זאגט געווארן אוך פארגעקומען ביים סוף שנת הארבעים פון די יארן ווען אידן זיינען געווען אין מדבר, משא״כ פ׳ מסעי, וואס הויבט זיך אן מיט „מסעי בנ״י״ איז א מעין „סך הכל״ — בנוגע די מסעות (אוך געוויסע מאורעות שבהם) — פון די ספרים שמות ויקרא במדבר, וואס דאס נעמט ארום דעם משך פון אלע ארבעים שנה במדבר.

---

27) ראה זח״ב שם (הובא במג״א שם בתחילת הסי׳, עי״ש): אסיר לי׳ למאן דקארי באורייתא למפסק פרשתא או אפי׳ מלה חדא אלא באתר דפסק משה פרשתא לעמא קדישא, יפסיק, ולא יפסיק מלין דפרשתא דשבתא • דא בפרשתא דשבתא אחרא, רזא דא כו׳ ואמרי אנא משבת פלוני כו׳, עי״ש בארוכה. וראה אוה״ח שם ד״ה ישוי כו׳.

28) זהר בכ״מ (מהנ״ע בזח״א קד, ב. ח״ב שם. תקו״ז תי״ג (כט, ריש ע״ב)). סידור הרס״ג — קריאת התורה. ספר האורה לרש״י הל׳ ספר תורה סי׳ עג.

29) ובפרט בענינו — פ׳ מטו״מ — שברוב השנים הן מחוברות, ורק בב׳ קביעות בלבד (ודמעוברות) הוי נפרדות — ראה הלוחות • שבטור או״ח לאחרי הל׳ ר״ח.

מברכים אלא ראשון כו״. ובהמשך הסעיף „בזמן חכמי הגמרא היו נוהגים כבר לברך כאו״א כו״. וכן משמע במקור הדברים — תשב״ץ ח״ב סוס״ע (ובמג״א לא נחית לבאר החילוק). וראה שו״ת הצ״צ או״ח סי׳ לה. ועוד. ואכ״מ.

•) וראה תנחומא תשא ג: וכן משה למד תורה לישראל כו׳ ונתן להם סדרי תורה ופרשיות שקוראים בהם בכל שבת. ולהעיר מאו״ז הל׳ שבת סי׳ מה.

•) ראה ע״ד לוחות אלה — פר״ח לאו״ח הל׳ ר״ח. שו״ת אבני נזר חאו״ח סשט״ו. חת״ס ח״ו סי׳ לה. קורות חשבון העבור ע׳ קסג ואילך (ושם (ע׳

---

30) ולהעיר ממרז״ל (ב״ר פי״ב, ג. שמו״ר פ״ל, ג. וש״נ. הובא בפרש״י ר״פ משפטים) „כל מקום שנאמר אלה (בכפרשת מסעי) פסל את הראשונים ואלה מוסיף כו׳״.

ולהעיר, שבהתירוצים להתאים מספר ג״ן סדרים לזה שבפועל הם נ״ד — לא מצינו שימנו מטו״מ לפרשה אחת — ראה אוה״ח לזהר שם ד״ה והרח״ו. ניצוצי אורות לזח״ב שם. דבש לפי מערכת פ׳ אות ג׳. וראה סידור הרס״ג שם. ספר האורה שם. בהנסמן בנצוצי זהר.

31) לדוגמא: ויק״פ, תזו״מ, חו״ב, נצו״י. וגם בפ׳ אחו״ק הרי בשתיהם נאמרה פ׳ עריות. ועד״ז מצינו בהשאר. ואכ״מ.

קסד): שבכח״י של הטורים באוקספורד 702 ובפריז 422 נמצאו באמת לוחות הקביעות בכ״ב שורות וכו׳). והלואי שבהוצאות הטור הבאות יתוקנו הט״ס.

לאחר זמן הראני חכם א׳ הספר שאריית יוסף (שאלוניקי. שכ״ח) שער ז׳, וז״ל שם (בתחילתו): וגם לזח . . כפי סדר . . בעל הטורים ז״ל . . לולי שנפלו בו טעות הסופרים והמדפיסים . . (ומביא כמה דוגמאות. ומסיים) והשמר לך ושמור נפשך מאד אל תסמוך ואל תשען על סימני הי״ג מחזורי׳ שנדפסו עד הנה כו׳.

ד. שוין געריעדט פיל מאל, על יסוד תורת הבעש״ט [32] אז „שמו אשר יקראו לו בלשון הקודש״ איז דער חיות פון דער זאך (וואס טראגט דעם נאמען) און איז מרמז אויף איר תוכן — אז עד״ז איז בשמות הסדרות: דער תוכן פנימי פון דער גאנצער סדרה זאגט זיך אויס אין דעם שם הסדרה [33]. ובעניננו: דער תוכן פון פ׳ מטות איז מרומז אין דעם נאמען ווי זי ווערט געדרופן ע״פ מנהג ישראל — „מטות״: און אזוי אויך בנוגע פ׳ מסעי [34].

די סיבה אין דעם: מ׳גיעפינט צוויי תוארים מיט וועלכע אידן ווערן באצייכנט (אלס שבטים) — „שבטים״ און „מטות״ [35]. וואס דער חילוק צווישן זיי איז פארשטאנדיק לויט זייער באדייט אין משל, אין פשטות: „שבט״ איז א צווייג וואס איז נאך ווייך, משא״כ „מטה״ איז א שטעקן וואס איז שוין הארט און שטארק; און דער טעם וסיבה צו דעם אונטערשייד צווישן זיי: „שבט״ איז א צווייג וואס איז נאך דיי יניקה פון אילן (און לפעמים איז ער טאקע מחובר צום אילן), דערביער איז דער ענף פריש און ווייך, דאקעגן א „מטה״ ווערט דוקא ווען דער ענף איז אפגעשניטן און האט מער ניט די יניקה פון דעם אילן. און דערפאר איז ער חזק וקשה.

עד״ז איז דער חילוק צווישן די צוויי תוארים ביי אידן:

סיי „שבטים״ און סיי „מטות״ דייטן אן אז נשמות ישראל שטאמען פון א שרש ואילן, פון אלקות, פון „אילנא דלעילא״*[35]. נאר דער תואר „שבטים״ וויזט אויף דער נשמה ווי זי איז מחובר מיט אלקות בגלוי, ווי זי שטייט אין א דביקות צו „אילנא דלעילא״; ובכללות איז עס מרמז אויף דער נשמה ווען זי געפינט זיך למעלה, וואו זי שטייט מיט א שטענדיקן ביטול און דביקות לאלקות.

משא״כ „מטות״ איז מתאר די אידן ווי זיי זיינען בגלוי ניט פארבונדן מיט׳ן מקור, עס איז ניט ניכר בגלוי זייער דביקות אין אלקות; און בכללות איז דאס ווי די נשמה קומט ארא״פ למטה אין גוף ונפש הבהמית, וואס דורך דער יריד׳ה אין דעם גוף ונפש הבהמית ווערט זי נתגשם און (כאילו) ווי אפ־געטיילט פון „אילנא דלעילא״.

און דאס איז אויך וואס „מטות״ איז מרמז [36] אלס שם הפרשה) — ווי נשמות ישראל קומען ארא״פ אין יריד׳ה און ווערן נתגשם ווי א דבר נפרד פון מקור.

---

32) ראה שער היחוד והאמונה פ״א. או״ת להה״מ בראשית ד, סע״ב ואילך. לקו״א סרמ״ד.

33) ראה לקו״ש ח״ה ע׳ 57 ואילך.

34) ב„סדר תפלות״ להרמב״ם „ראשי המטות״ „אלה מסעי״. ועד״ז בספר האורה שם (ובפרש״י עה״ת חקת כ, א „אלה מסעי״). וכן בטור או״ח סתכ״ה „ראשי המטות״. אבל מנהג ישראל (בדורות האחרונים) דהשם — „מטות״, „מסעי״, כבפנים. וראה לקמן הערה 44.

35) בהבא לקמן — ראה מאמרי אדה״ז תקס״ב ע׳ רלז ואילך (וראה גם ע׳ רמג). הגהות להמאמר באוה״ת מטות ע׳ א׳רצד ואילך. וראה אוה״ת בשלח ס״ע תטו. המשך תער״ב ח״א ס״ע שכב ואילך.

---

*) בתוד״ה קללות מגילה לא, סע״ב „(שאלו בביהמ״ש של רבינו נסים..) מטות מסעי״ וכ״ה במרדכי שם „פרשת מטות ומסעי״ אבל בראב״ש שם פ״ד סוס״י „(שאלו לר״נ גאון..) ראשי המטות ומסעי״.

35*) תקס״ב שם (ע׳ רלח).

36) להעיר משל״ה (שבהערה 12) דרך כלל יש רמז בפרשיות הללו מטות ומסעי על ענין הנשמה, ע״ש.

משא״כ דער שם „מסעי״ — וואס באדייט אז מען גייט אוועק לגמרי פון פריערדיקן ארט און מ׳קומט צו (נעענטער צו ארץ הקודש) א העכערן ארט — מיינט עס בעבודת ה׳ די נסיעה ו„הליכה״ צו וועלכע די נשמה קומט צו דורך דער ירידה למטה אין אן אופן פון „מטות״. ד. ה. אז (דוקא) דורך דער ירידה דערגרייכט די נשמה צו א העכערער דרגא לגבי ווי זי איז געשטאנען למעלה פאר דער ירידה[37]:

די נשמה קודם הירידה ווערט אנגערופן „עומד״ אזוי ווי מלאכים, ווארום איר עבודה אין אהבת ה׳ ויראת השם איז במדידה והגבלה: ובמילא אפילו ווען זי איז עולה אין א העכערע דרגא, הייסט עס אבער ניט אז זי גייט אוועק לגמרי פון איר פריערדיקן מעמד ומצב, און דעריבער ווערט דאס אנגערופן „עמידה״.

אבער דורך איר ירידה למטה אין גוף ונפש הבהמית אין די בחינה פון „מטות״, און דורך זיי און מיט זיי איז זי מקיים תומ״צ וואס איז חכמתו ורצונו ית׳ של הקב״ה, קומט זי צו צום ענין פון „מסעי״, זי ווערט בבחי׳ „מהלך״, באין ערוך העכער ווי די נשמה איז געווען פריער, זייענדיק למעלה.

ה. דאס איז ווי דער ענין איז בכללות, אז ירידת הנשמה איז מרומז אין פ׳ מטות און דער שכר ועלי׳ — אין פ׳ מסעי. בפרטיות אבער איז סיי אין מטות און סיי אין מסעי מרומז הן די ירידת הנשמה און הן די עבודת הנשמה און איר שכר ועלי׳:

די האראטקייט און שטארקייט פון „מטות״ ווייזט ניט נאר אויף דעם וואס די נשמה איז געווארן ווי א דבר נפרד פון אלקות כנ״ל, נאר איז מרמז אויך אויף דעם תוקף[38] העבודה וואס דארף זיין און איז דא ביי א אידן למטה. בכדי בייקומען די שטערונגען פון גוף ונפה״ב, ועאכו״כ פון וועלט, דארף מען שטיין מיט א חזק ותוקף פון א „מטה״, א שטארקן שטעקן, ניט נתפעל צו ווערן און ביישטיין אלע העלמות והסתרים.

און בשעת א איד דא למטה, טוט זיין עבודה בתומ״צ מיט שטארקייט און ווערט ניט נתפעל פון אלע העלמות, איז אויך זיין שכר אין דער בחינה פון „מטה״ — עס קומט צו אין דער נשמה א תוקף וחוזק פון דעם שרש הנשמה, פון איתן[38] שבנשמה[39], נאך מער ווי די נשמה האט געהאט בעת זי איז געווען למעלה בבחי׳ „שבט״.

ועד״ז איז דאס אלץ מרומז אין „מסעי״[40]: „מסעי״ (ל׳ רבים) איז אויך מרמז אויף דעם מסע הנשמה מלמעלה למטה, אין עוה״ז: דאס וואס עס דארף זיין ביי דעם אידן למטה די עבודה בדרך מסע און עלי׳ פון דרגא צו דרגא, העכער און

---

37) ראה לקו״ת שלח ד״ה ועתה יגדל (לח, ד), בלק ד״ה מי מנה (סז, ד) *. וראה גם תו״א ל, סע״א ואילך. לקו״ת מסעי צא, ג־ד. סה״מ תקס״ב ע׳ קיז ואילך.

*) באוה״ת שם (ע׳ א׳רצו. וראה תקס״ב שם): ירידה זו (דמטות) צורך עלי׳ והיינו שעי״ז תהי׳ בבחי׳ בע״ת כו׳. וממשיך שם „ועמ״ש בד״ה ועתה יגדל נא שבעודם למעלה היו בבחי׳ עומדים כו׳ ועי״ז יריתן בגוף נעשו בחי׳ מהלכים כו׳ בבחי׳ בכל מאדך כו׳ וכמ״ש בד״ה מי מנה״, והיינו המאמרים בלקו״ת הנ״ל.

38) ראה אוה״ת בשלח ע׳ תיז. אוה״ת מטות ע׳ א״ש.

39) ראה לקו״ת ר״פ ראה. קונטרס לימוד החסידות פ״ג. ושנ״נ.

40) ראה לקו״ת דרושי מסעי.

העכער: און אויך דער שכר, וואס די נשמה באקומט דורך דעם איז „מסעי״, אז דער עילוי הנשמה איז אין אן אופן פון הילוך.

ו. עפ״י כהנ״ל איז פארשטאנדיק די שייכות פון פ׳ מטות ומסעי צו בין המצרים:

דער אויפטו אינעם ענין הנ״ל פון מטות און מסעי — דאס וואס די נשמה קומט אראפ למטה און דארף דא טאן איר עבודה בתוקף וכו׳, ועד״ז דער שכר — איז בעיקר (ניט אזוי מצד עצם ירידת הנשמה, נאר) מצד דער ירידה אין זמן הגלות[41], אין דעם ענין פון בין המצרים:

אויפן זמן הבית[42], וועו עשרה*[42] נסים נעשו לאבותינו בבית המקדש, וועו אידן האבן געזען און געהערט אלקות בגלוי, ובמילא זיינען זיי געשטאנען בבחי׳ ביטול און דביקות באלקות (כדרך שבא לראות כך בא ליראות[43]), און זייער עבודה איז געווען באהבה ויראה לאלקות — אויף דעם קען מען ניט זאגן אז זיי זיינען געווען אין אן אופן פון „מטות״ (נפרד מהאילן), נאר באופן פון „שבט״, פארבונדן מיטן שורש וגוף האילן; זיי האבן דעריבער דאן ניט געדארפט אנקומען צו א תוקף מיוחד כדי טאן די עבודה פון תורה ומצות, ובמילא איז מובן אז עס איז אויך ניט נתגלה געווארן דער „איתן שבנשמה״.

בזמן הגלות אבער, וועו אלקות זעט זיך ניט און הערט זיך ניט אזוי ווי בזמן הבית, עס זיינען דא אזויפיל העלמות והסתרים אויף אלקות, וואס דערפאר זיינען אידן דעמאלט באופן ד„מטות״ — עס זעט זיך ניט זייער דביקות אין אלקות — דארפן זיי דעריבער ארויס־רופן און מגלה זיין בא זיך א פיל שטאר־קערן תוקף אויף צו בייקומען די מניעות ועיכובים אויף דער עבודה פון תומ״צ, ובפרט נאך אויף צו מהפך זיין דעם חושך הגלות לנהורא —

און דערפאר איז דעמאלט אויך זייער שכר אין דעם אופן פון „מטות״, אז דער תוקף פון עצם הנשמה ווערט דאן נתגלה מער ווי בזמן הבית און ווי בעת די נשמה איז למעלה; און אין אן אופן פון „מסעי״ — ענין ההליכה אין דער נשמה[44].

ועד״ז איז אויך בנוגע די אנדערע ענינים המתאימים אין „מסעי״.

ז. דאס אלץ איז געדעדט געווארן וועגן אן ענין וואס איז (אויך) דא מצד די פ׳ מטות און מסעי מצ״ע, ד.ה. אויך וועו זיי זיינען ניט מחוברות. ברוב השנים אבער וועו מטות און מסעי זיינען מחוברות קומט צו א תוספת הוראה ונתינת כח, וואס יעדע איינע פון זיי

41) ראה אוה״ת תצא ע׳ תתק וע׳ תתקי. וראה ד״ה כי עמך ה״ש״ת בתחלתו. ובכ״מ.

42) פהבא לקמן — ראה לקו״ת ברכה צח, ב. אוה״ת מסעי ע׳ א׳שנח. א׳שסה. ד״ה קול דודי תש״ט פ״ב ואילך. פי״א ואילך. ועוד.

*42) אבות פ״ה מ״ה.

43) חגיגה בתחלתה, ושו״נ. וראה אוה״ת וירא קג, ב ואילך.

44) עפ״י הנ״ל אולי י״ל שלכן דוקא בדורות האחרונים נקבע השם (במנהג ישראל) „מטות״, ולא „ראשי המטות״ (כברמב״ם וטור) — כדלעיל הערה 34 — כי בדורות האחרונים דוקא, כאשר חושך והעלם הגלות נתגבר ביותר, הרי ע״פ תורה נתגלה ונפעל אז אצל כאו״א מישראל בחי׳ „מטות״ בכל ג׳ הענינים שבפנים: הנשמה (לפי ראות עיני בשר) נפרדת מדביקותה, ההכרח לתוקף העבודה, השכר (גילוי בחי׳ „מטות״, תוקף שבנשמה) — ולא רק אצל „ראשי המטות״. ולהעיר מלקו״ש ח״ז ע׳ 103 ואילך לענין החילוק דשם פ׳ מצורע בדורות הראשונים ודורות האחרונים.

פּועל׳ט אויף דער צווייטער [45]: ד.ה. דע־מאָלט איז דאָ אַ נתינת כח מיוחדת, אַז די עבודה זאָל זיין אין אַ העכערן אופן און לאידך גיסא זאָל זי אָנקומען לייכטער:

אין דעם ענין פון „מטות״, אין דער ירידה אין זמן הגלות, איז מודגש אַז דאָס איז „מסעי״, אַז דאָס האָט דער אויבערשטער אַזוי געפירט — ווי די מסעות אין מדבר כפשוטם וואָס זיינען געווען „על פי ה׳ יסעו״ [46] — ובמילא גיט עס אַ ספעציעלען עידוד און תוספת עוז אין דער עבודה אין גלות:

עד״ז אין דער עבודה פון „מטות״, ווי דאָס איז צוזאַמען מיט „מסעי״, האָט מען די נתינת כח פון תורה אַז אין יעדען ענין וואָס אַ איד טוט בעבודתו [47] בזמן הגלות זאָל זיין דער תוקף פון „מטות״ אין אָן אופן פון „מסעי״, עילוי אחר עילוי אין דעם תוקף פון „מטות״ [48].

אַזוי אויך אין דריטן ענין פון „מטות״: דער תוקף פון שורש הנשמה, וואָס ווערט נתגלה אין דער עבודה פון מטות, איז באופן של „מסעי״ — אַלס אַ העכערער שורש, ביז אַז סו״ס איז עס אָן עלי׳ וואָס דערגרייכט צו אַ תוקף וואָס איז העכער פונעם תוקף פון שורש הנשמה:

וואָרום דער תוקף שורש הנשמה איז דאָך בבחי׳ גבול; און דורך דער שלימות העבודה אין אָן אופן פון „מטות״ אין זמן הגלות, ווערט די נשמה נתעלה נאָך העכער דערפון — אין אלקות וואָס איז בל״ג — ביז צו „לאשתאבא בגופא דמלכא״ [49], אַז זי ווערט איין זאָך, כביכול, מיט עצמות [50].

ולאידך איז דער „מסעי״, דער שכר והליכה אין דער נשמה ניט אין אָן אַנדער זמן, נאָר עס קומט צוזאַמען מיט „מטות״; ד.ה. אַז שוין דעמאָלט, ווען אַ איד געפינט זיך דאָ למטה, טוט זיך בא אים אויף די הליכה ועלי׳.

ח. עפ״ז ווען מען פאַרשטייט די שייכות פון די צוויי ענינים, וואָס דוקא ווען פ׳ מטות ומסעי זיינען מחוברות לייענט מען און מען לערנט אויך פ׳ פינחס אין בין המצרים (ולפעמים — ווי די קביעות פון היינטיקס יאָר — אויך פ׳ בלק).

וואָרום לכאורה שטעלט זיך די שאלה: ווי אַזוי קען מען מאַנען בא אידן אַז אין יעדער מסע זאָל ער שטיין מיטן תוקף וחוזק פון „מטות״ — עס זיינען דאָך דאָ פאַרשידענע חילוקים אין די מסעות פון אַ אידן במשך ימי חייו [47], שינויים פון עליות וירידות, ביז אַז זיי קענען זיין מן הקצה אל הקצה?

בשלמא ווען מ׳האָלט ביי „ויסעו מרעמסס״, ארויסגייענדיק פון מצרים, וואָס איז געווען „ביד רמה לעיני כל

---

45) אבל ההוראה דקביעות שנה זו היא גם לכל השנים, גם כשהן נפרדות (ובפרט דברוב השנים הן מחוברות כנ״ל), וע״ד ההוראות דחה״פ שהן לכל ימות השנה, וכיו״ב. וכמדובר כמ״פ.

46) בהעלותך ט, יח. כ, כג.

47) ראה דגל מחנה אפרים פ׳ מסעי בשם הבעש״ט (הובא בלקו״ש ח״ד ע׳ 1083) דיש מ״ב מסעות במשך שני חייו דכל אחד ואחד.

48) להעיר מאוה״ת מטות ע׳ א׳שב „יש ב׳ בחי׳ מטות מלמטלמ״ע ומלמעלמ״ט״, ע״ש. ובדרושים דמסעי בלקו״ת (צא, ד ואילך) ואוה״ת (ע׳ א׳שנח. א׳שסה) ב׳ בחי׳ במסעי, מלמעלה למטה ומלמטה למעלה.

49) ראה תו״א (ט, א) — העלי׳ דבכל מאדך הנעשה ע״י הירידה למטה וע״י טרדות הפרנסה.

50) ראה דרך חיים לח, סע״ג ואילך. ולהעיר ע״ד כהנ״ל מספר הערכים־חב״ד ח״א ס״ע תלג ואילך. ערך אהבת ה׳ — ההוספה שבה ע״י נה״ב, וש״נ.

מצרים״ [51]; אדער ביים מסע וואס האט געפירט צום מדבר סיני, קען מען פאר־שטיין, אז דעמאלט איז מתאים צו פאר־לאנגען דעם תוקף וואס מ׳דארף נוצן אויף צו גיין נאך העכער אין דער עבודה:

ווי קען מען אבער פאדערן בא א אידן דעם תוקף ווען ער האלט ביים מסע פון „רתמה״ — „ע״ש לשון הרע של מרג־לים״ [52], אדער אין „אבל השטים״ [53], וואס איז פארבונדן מיטן חטא פון פעור [54] ?

אויף דעם איז דער ענטפער — פ׳ „פינחס״: ווען דער תוקף אין עבודה איז מצד זיין אייגענער מציאות, וויבאלד דער מענטש איז א מוגבל, קען דערי־בער ניט זיין דער תוקף בכל המסעות: בשעת אבער זיין תוקף אין עבודה איז ע״ד ווי בא פינחס׳ן — „בקנאו את קנ־אתי״ [55]: ער האט זיך איינגעשטעלט מיט מסירת נפש בפועל בפני כל עם יש־ראל [56] — ווען ביים אידן איז דא אלס הקדמה די תנועה פון מסנ״פ בפועל, ער גייט ארויס פון זיין מציאות, איז דעמאלט קיין חילוק ניטא ביי וואס פאר א מסע ער האלט און ער פירט דורך דעם ציווי ה׳ מיטן זעלבן תוקף.

און דערמיט איז מובן, אז שלימות החיבור פון (דער עבודה פון) „מטות״ מיט (דער עבודה פון) „מסעי״ טוט זיך אויף דווקא דאן ווען מ׳לייענט אויך פ׳ פינחס אין דער זעלבער תקופה (בבין המצרים) [ובפרט לויט דער קביעות בשנה זו, וואס מ׳לייענט ניט נאר ווען דעם אויבערשטן׳ס שכר פאר מעשה פינחס, נאר אויך פ׳ בלק, וואס בסיומה ווערט דערציילט אויך ווען מעשה המסנ״פ שלו] [57], וואס זיין אופן העבודה איז די נתינת כח אויף החיבור בשלימות פון מטות ומסעי [58].

ט. עד״ז איז אויך די שאלה בנוגע דעם חיבור פון מטות ומסעי אין דעם שכר: ווי קען די נשמה — ובפרט ווי זי קומט אראפ למטה אין דעם בין המצרים פון גלות — צוקומען צום ענין פון „מסעי״ — צום גודל תוקף הנשמה און ביז ווי עס איז העכער ווי ס׳איז אינעם שורש הנשמה למעלה מעלה ?

און נאכמער, אז דאס זאל מאיר זיין בא דער נשמה ווי זי איז בבחי׳ „מטות״, למטה בזמן הגלות ?

ולכאורה, בנוגע דעם שכר פון דער עבודה פון „בכל מאדך״, צו וועלכער די נשמה קומט צו ע״י ירידתה למטה, און בפרט אין זמן הגלות, שטייט דאך אז נאר „במיתתן רואין״ — נאכן בירור פון גוף ונה״ב אין דער עבודה פון אתכפיא ואתהפכא — אבער ניט בחייהן [59].

איז אויך אויף דעם דער ענטפער — פ׳ פינחס, וואס מ׳לייענט לפנ״ז בבין המצרים: דאס איז כל זמן דער מענטש איז עובד ה׳ מצד זיין מציאות (ווען אפילו די עבודה איז אין די העכסטע מדריגות, גייט ער ניט ארויס פון זיך, פון די הגבלות פון א נברא); בשעת

---

51) מסעי לג, ג.
52) שם, יח ובפרש״י.
53) שם, מט.
54) בלק כה, א ואילך.
55) פינחס כה, יא.
56) ראה לקו״ש ח״ד ע׳ 1072 ואילך. לעיל ע׳ 297 ואילך. 320 ואילך. ועוד.

57) ובעקבתא דמשיחא נתגלה גם חג הגאולה של כ״ק מו״ח אדמו״ר בי״ב־י״ג תמוז (שהנהגתו היתה באופן של מסירת נפש בפועל על כל צעד ושעל) כהכנה לבין המצרים — ראה לעיל ע׳ 309 ואילך.
58) ראה גם לקו״ש שם ע׳ 1075.
59) לקו״ת בחוקותי מז, ג־ד.

אבער זיין עבודה איז מתוך מסנ״פ ממש, היפך הטבע לגמרי, דעמאלט גייט ער ארויס פון גדר נברא — אפילו פון גדר הנשמה ווי זי איז בשורש שרשה, וואס זי איז פארט א מציאות און ניט עצמות — און זי ווערט איין זאך, כביכול, מיט עצמות, „והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה״ [60].

און מצד דער עבודה פון מסנ״פ בפועל ממש, ווערט שלימות הבירור והזיכוך [61] פון דעם גוף ונה״ב, און דער־פאר קען ביי דער נשמה אויך בגוף דא למטה ובזמן הגלות דערהערט ווערן די עלי׳ והליכה בל״ג (מסעי), צו וואס די נשמה קומט צו ע״י עבודתה [62].

יוד. ווי דערמאנט פריער איז דא נאך אן ענין מיוחד וואס בשעת מטות ומסעי זיינען מחוברות איז דא לפעמים א קביעות (ווי דעם יאר) וואס דער ער־שטער טאג פון בין המצרים, י״ז תמוז, (און אזוי אויך דער לעצטער טאג — תשעה באב), איז חל בשבת (פ׳ בלק).

דער ביאור בזה און די שייכות צו דער פריערדיקער הסברה אין דעם חיבור פון מטות ומסעי:

דער עיקר כוונה פון ירידת הנשמה למטה בכלל, ובפרט בזמן הגלות, בבחי׳ „מטות״, איז ווי דער אלטער רבי זאגט אין תניא[63] (פון ע״ח), אז „הנשמה עצמה אינה צריכה תיקון כלל כו״, נאר ירדה אויף מתקן זיין דעם גוף ונה״ב און „חלקה השייך לה מכללות עוה״ז״. דערפון איז אויך פארשטאנדיק, אז דער עיקר העבודה מיטן תוקף ועוז פון „מטות״ (ועד״ז דער אמת׳ער שכר וואס ווערט בא אידן — „מטות״ ו„מסעי״ אין דער עבודה למטה), איז ניט נאר אין דעם וואס די נשמה איז זיך מתגבר אויף אלע העלמות והסתרים פון גוף ונה״ב און אויפן חושך הגלות און די נשמה טוט — נאר בעיקר אין דער עבודה פון אתכפיא און אתהפכא [64] פון נה״ב, און נאכמער — פון חושך העולם, און חושך הגלות וואס איז מחוץ פון נה״ב:

וואס [65] דער תוקף וואס איז דא אין דער נשמה בירידתה למטה און אפילו דער תוקף וואס טוט זיך אין איר אויף דורכן הסתר פון נה״ב און וועלט, איז ניט קיין חידוש — וויבאלד די נשמה איז בעצם אלקות און האט בעצם תענוג אין אלקות — דעריבער טוט זיך דורך דעם ניט אויף דער שלימות׳דיגער אופן פון הליכה ועלי׳ („מסעי״) אין עצמות ממש.

בשעת אבער מ׳נוצט דעם ענין פון „מטות״, דער תוקף, אויף כופה זיין און מהפך זיין לטוב דעם נפה״ב, וואס דאס איז היפך טבעה לגמרי, וואס דורך דעם

---

60) לקו״ת ר״פ האזינו [והרי זהו העילוי הנעשה ע״י הירידה למטה בבחי׳ „מטות״ (ובפרט בזמן הגלות) שנעשה בבחי׳ בע״ת כבס׳ מאמרי תקס״ב ואוה״ת שבהערה 35], וראה גם לקו״ת בלק עג, סע״א. ובכ״מ.

ואף שגם לפני ירידתם מושרשים בעצמות כמרז״ל (ראה רות רבה פ״ב, ג) במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, הרי זהו מצד בחי׳ הרצון שבו שייך ענין ההמלכה, משא״כ מצד עצמותו ית׳ בעל הרצון, עיקר הכוונה הוא בתשובה דוקא. וראה ד״ה מים רבים תשל״ח ס״ה (לקו״ש ח״כ ע׳ 279. סה״מ מלוקט — ח״א ע׳ רעו) והערה 47. ד״ה ושבתי בשלום תשל״ח (סה״מ מלוקט — ח״ב ע׳ קסח ואילך).

61) להעיר מהמשך תער״ב ח״ג ע׳ א׳רפא ואילך.

62) ובלקו״ת בחוקותי שם „הארה מזה יוכל להיות בכל יום ובמיתתן אחר שנברר הכל רואין כו׳״.

63) פל״ז (מח, ב).

64) ראה תו״א ט, א. ל, ב ואילך. וראה אוה״ת מטות שם (ע׳ א״ש. א׳שב). וי״ל שגם האתהפכא נרמזת ב„מטות״ שהוא „לשון השתררות וממשלה״ (אוה״ת שם ע׳ א״ש).

65) ראה ד״ה לריח שמניך תש״ו פ״ו. ועוד. וראה לקו״ת מסעי צא, ג. ספר הערכים־חב״ד שם ע׳ תצח ואילך. ע׳ תקד. וש״נ.

ווערט „נפסד כל צורתו״ פון נפה״ב, ובפרט נאָר דורך אתהפכא אויך פון חושך הגלות — פּועל׳ט דאָס אויך דעם שלימות׳דיגען תוקף ועלי׳ בל״ג אויך אין דעם נפש האלקית, באופן פון בכל מאדך, מער אפילו פון דעם מאד פון נפש האלקית, ווארום דורכדעם ווערט אַ איד איינס, כביכול, מיט עצמות [66].

יא. לויט דעם איז מובן דער אויפטו אין דעם וואָס י״ז תמוז, דער ערשטער טאָג פון בין המצרים [67], איז חל בשבת פ׳ בלק:

די כוונה ותכלית פון די בין המצרים איז, אַז עס זאָל זיין „והפכתי אבלם לששון״, אַז די ימי התענית גופא יהפכו לששון ולשמחה [68] —

[וי״ל אַז דאָס איז אויך מרומז אין דעם וואָס דער אויבערשטער האָט דעם נביא ירמי׳ באַוויזן אַ „מקל שקד״ — ווייל „שוקד אני על דברי לעשותו״ [69], וואָס דאָס איז, ווי חז״ל זאָגן, אַ רמז אויף די כ״א יום פון בין המצרים, פונקט ווי די פרי פון שקדים ש„משעת חניטתו עד גמר בישולו עשרים ואחד יום״ [70];

וואָס דערמיט איז דער אויבערשטער מרמז ניט נאָר דעם היפך הטוב, נאָר (בעיקר) דעם מכוון פון דעם ענין, אַז עס זאָל ווערן „מקל שקד״ למעליותא — אין צד הטוב — ווי דער אַלטער רבי [71] איז מבאר אין דעם ענין פון „פרח מטה אהרן .. ויגמול שקדים״, אַז דער טעם דערפון איז ווייל דאָס באַווייזט אויף דער מהירות ותוקף ההשפעה למטה].

איז בשעת י״ז תמוז (און אויך תשעה באב) זיינען חל בשבת (ווי די קביעות פון היינטיקן יאָר) איז דאָך שבת דוחה את התענית [72], און נוסף לזה איז שבת מהפך דעם טאָג פון בין המצרים [67] אין אַ יום וואָס „מצוה לשמחו [73] ולעגגו״, ע״ד ווי דער ענין והפכתי אבלם לששון [74].

ובפרט אַז דאָס איז דער תוכן פון יום השבת בכלל, ווי עס שטייט אין תו״כ [75] אויף מזמור שיר ליום השבת [76] — „למשבית מזיקים מן העולם״, און ווי דער צ״צ [77] איז דאָס מבאר, אַז שלימות

---

66) נוסף לזה: מכיון שבאתהפכא דוקא נשלמת הכוונה שנתאוה הקב״ה להיות לו דירה בתחתונים [תניא רפל״ו. וראה שם בהמשך לזה „שכך עלה ברצונו ית׳ להיות נח״ר לפניו ית׳ כד אתכפיא סט״א ואתהפכא חשוכא לנהוראַ״] — שתענוג זה הוא בעצמותו — הרי ע״ז מתיחד, כביכול, עם עצמותו.

משא״כ התשובה והאהבה בנפה״א שגם בירידתה למטה היא דבוקה באלקות — הוא דוגמת ענין לגלות שלימות כוחותיו ית׳ שהוא רק בבחי׳ הגילויים (ראה לקו״ש ח״כ ע׳ 284 הערה 30. וראה שם בפנים ע׳ 4-283). וראה לקו״ש חט״ו ע׳ 247 ואילך.

67) להעיר מהדיעות אם מברכין שהחיינו כשחל י״ז תמוז בשבת — מג״א או״ח סי׳ תקנא סקמ״ב. ברכ״י שם אות יא. שד״ח אסיפת דינים מערכת בין המצרים בתחלתה. ובפאת השדה שם אות ב׳.

68) ירמי׳ לא, יב. טור או״ח סוף הל׳ תענית (סו״ס תקפ).

69) ירמי׳ א, יא-יב.

70) רש״י שם. קה״ר עה״פ (יב, ז) וישב העפר. זו״ח שה״ש (סא, ג). איכה (צג, א).

71) לקו״ת ס״פ קרח.

72) ולהעיר דתענית שנדחה (גם דתשעה באב) אינו חמור כולי האי — ראה שו״ע או״ח סי׳ תקנט ס״ט ובנ״כ שם.

73) ספרי בהעלותך י, יוד. וראה לקו״ש ח״ד ע׳ 1090 הערה 31.

74) בסליחות לי״ז תמוז „הפך לנו לשמחה ולששון״. ובסה״ש ה״ש״ת ס״ע 157 (בהמשך להקביעות (דתר״מ) כבשנה זו (תשל״ח) שחל בשבת): זאָל נדחה ווערן באמת וייהפך לששון ולשמחה.

75) בחוקותי כו, ו. ובילש״ש שם רמז תערב.

76) תהלים צב, א.

77) אוה״ת (יהל אור) לתהלים ע׳ שכח ואילך. ס״ע תרל ואילך.

ענין השבת איז אז מ׳איז מהפך די מזיקים לטוב:

וואס מעין זה איז געווען בשבת בתחילת הבריאה, ביז אז דאס איז געווען בגשמיות ממש, ווי חז״ל זאגן [78] „ל״ו שעות שמשה אותה האורה״.

ד.ה. אז שבת בשלימותה טוט אויף בגלוי דעם ענין האתהפכא פון די בין המצרים, וואס ענין שלימות השבת [79] (ווי עס איז געווען בגלוי בתחילת הבריאה) איז צו מהפך זיין דעם חושך הלילה לאור — „ולילה כיום יאיר״, היפך ענין הגלות און בין המצרים וואס איז מהפך יום ללילה [80] —

ובמילא קומט אויס, אז בשעת י״ז בתמוז (באלד ביים אנהייב פון די בין המצרים) איז חל בשבת, טוט זיך אויף דער ענין פון מקדים רפואה למכה פון בין המצרים — עס איז מהפך די ימים גלייך בתחילתן;

און דאס מאכט לייכטער די עבודת האדם אין די בין המצרים, די עבודה פון „מטות״ און „מסעי״ און ווי זיי זיינען ביחד, כנ״ל, אין דעם אתהפכא פון נפה״ב און גלות.

יב. ועד״ז איז מצד די פרשה בתורה, פ׳ בלק, וואס איר תוכן זיינען די ברכות פון בלעם, וועלכע זיינען אויך געווען באופן פון „ולא אבה ה״א לשמוע אל בלעם ויהפך ה״א לך את הקללה לברכה״ [81].

וואס דער אויפטו דערביי איז געווען, ניט נאר דער עצם ענין פון „ויהפך ה״א לך את הקללה לברכה״, נאר וואס דאס איז געווען דוקא דורך בלעם׳ן וואס איז דער לעו״ז פון משה, ד. ה. דער תכלית ההיפך פון קדושה [82].

נאכמער: דער סיום פון זיין נבואה איז געווען בנוגע „אחרית הימים״, וועגן דער גאולה דורך משיח צדקנו (ווי דער רמב״ם איז מבאר [83]), וואס וועט ארויס־נעמען אידן פון דעם גלות פון בין המצרים לגמרי.

און בשעת די אלע ענינים קומען צו־זאמען: מטות ומסעי זיינען מחוברים, ובמילא לייענט מען אויך פ׳ פינחס אין בין המצרים, און בפרט אין דער קביעות פון היינטיקן יאר, אז התחלת ימי המצרים איז בשבת און מען לייענט פ׳ בלק — איז דאס נאכמער ממהר דעם „יהפכו ימים אלו לששון ולשמחה״, אז פון דעם מקל שקד זאל ווערן די שקידה לטובה, שקידת הגאולה, עס זאל זיין די „שקדתי להכניס בני לא״י מיד״ [84],

בשעתא חדא וברגעא חדא זאל זיין די גאולה ע״י משיח צדקנו למטה מעשרה טפחים.

(משיחות שבת פ׳ מטו״מ, תשכ״ט תשל״ג, תשל״ה ש״פ פינחס תשל״ז)

---

78) ירושלמי ברכות פ״ח ה״ה. ב״ר פ״א, ב. פי״ב, ו.

79) ראה לקו״ש חי״ז ע׳ 59 ואילך, וש״נ.

80) ראה שהש״ר (פ״ג, א). זח״ג (סז, ריש ע״ב), דהגלות נמשל ללילה.

81) תצא כג, ו.

82) ראה בארוכה של״ה פ׳ בלק (שסב, א ואילך).

83) הל׳ מלכים פי״א ה״א. נת׳ לעיל ע׳ 271 ואילך.

84) פתיחתא דאיכ״ר כ.